

En studie i delprosjekt 4:

Å telle med i fortellingen om eget liv

Elise Drangsholt, Kristiansand kommune

Torunn A. Ask, Universitetet i Agder

Utgangspunktet

- Delprosjektets målsetting er gjennom praksisbasert forskning å bidra til styrket kulturkompetanse / kultursensitivitet, samt økt oppmerksomhet i velferdstjenestene (og utdanningene til disse), om vesentlige forhold vedrørende brukere med minoritetsbakgrunn
- Studien "Hverdagsliv – flyktninger og innvandrere 55+" har sitt utspring i flyktningtjenesten i Kristiansand kommune
- Sosialarbeiderne stilte bl.a. spørsmål som:
 - hvordan er hverdagen for de som får opphold etter fylte 55 år?
 - kan "arbeidslinja" skygge for å bruke tid på denne gruppa?

"Det er som om vi har satt på dem merkelappen 'ikke forstyrr'"

Hva gjorde vi?

- Kvalitative intervjuer med ti personer (hjemme hos intervjuperson, på universitetet, på flyktningkontoret): fem kvinner og fem menn i alder 55+, alle bosatt i løpet av siste fem år
- Tolk brukt i alle intervjuer
- Telefonintervjuer med representanter fra ulike offentlige og private instanser. Generelt fra disse: Ingen spesifikke tilbud / tiltak, i liten grad tenkt på denne målgruppa (for gammel og for ung på samme tid), noe aktivitet i menighetssammenheng.

Pluss

Hva sier de selv

Minus

Arbeid (identitetsmarkør både for fortid og framtid for mange)	Arbeid: 8 av 10 intervjupersoner utenfor arbeidslivet (55+ har mindre muligheter for kvalifisering enn andre flyktninger / innvandrere – ikke (rett)/plikt til intro).
Språk: Alle uttrykte sterkt ønske om å lære norsk	Språk: Krevende å lære norsk, færre timer, ventelister. <i>“Hvis du ikke snakker språket, får du ikke jobb”</i>
Å gi omsorg til andre – stå i relasjoner som forplikter – gir mening til hverdagslivet <i>“Jeg har ikke tid til å dø nå”</i>	Familier oppløses: mange hadde mistet nære familiemedlemmer, eller de hadde mistet kontakten og visste ikke om de levde eller hvor de var.
Religiøse fellesskap gir muligheter også for sosialt fellesskap	<i>“Det er en internasjonal kvinnegruppe tilknyttet kirken, men jeg deltar ikke der fordi jeg ikke forstår språket som de andre kvinnene snakker”</i>
Helseproblemer / sykdom: De fleste får nødvendig behandling og medisiner (iallfall relatert til fysiske plager)	Helseplager gir begrensninger og bekymringer. Få får hjelp med psykiske lidelser, selv ved uttrykt behov

Å telle med i fortellingen om eget liv...

- *Av og til går jeg på tur... jeg går langs havet eller i byen. Jeg går alene. Jeg må passe på å være sterk, jeg må passe på kroppen, for jeg vil jobbe. I min alder kan jeg ikke velge, men jeg kan vaske eller jeg kan snekre... (mann, 62 år)*

Pluss

Hva sier de selv

Minus

<p>Økonomi: Et minimum av inntektssikring gjennom velferdssystemet.</p>	<p>Økonomi: Mange har økonomiske problemer som uroer dem og som de opplever begrenser sosialt liv (få utsikter til bedring for de fleste). Flere ønsker / trenger bedre bolig.</p>
<p>Nettverk: Profesjonelle relasjoner er viktige (men kan ikke erstatte sosiale fellesskap og vennskap?) <i>“Å le sammen med noen er viktig...”</i></p>	<p>Kjenner lite til kulturtilbud o. l. Kunne tenkt seg aktiviteter som for eksempel å gå på tur, hjelpe andre, arbeide med jorda. Vanskelig å bli kjent med nye og å få venner. Mange er ensomme, kjenner på sorg og savn. <i>“Jeg bor i en blokk med mange eldre mennesker. Når jeg lager kaffe, har jeg invitert noen, men de kommer aldri.”</i></p>
<p>Å være og å gjøre: (...) <i>Jeg jobbet gratis i asylmottaket. Hvis de trengte folk, at noen trengte hjelp til å flytte – da var jeg med (...)</i></p>	<p><i>“Det er mindre kontakt mellom folk her. Man går på jobb og så går man hjem”.</i> Er det ikke bruk for oss?</p>

Å telle med i fortellingen om eget liv...

- *"Mitt folk har vært på flukt nesten bestandig".*
- *"I hjemlandet mitt hadde jeg for det meste to jobber".*

- *"Fem-ti år fram i tid? Da er drømmen å ha barnebarn og kunne passe på dem".*
(kvinne, 59 år)

Hva sier de selv

- Takknemlighet – som forplikter

”På grunn av det jeg har fått her i landet, må jeg alltid gjøre mitt beste (...) ikke 9,7 eller 9,9 – men 10 (...) det må alltid være 10”.

- Tålmodighet

”Jeg føler meg skyldig hvis jeg gjør noe og koser meg (...) jeg må vente til jeg kan gjøre det sammen med familien min. Men det er venting med håp”.

- Tillit til systemet – demokratiske verdier

”Jeg skulle ønske alle land var som Norge”

”Jeg føler meg trygg og fri. Jeg ble overrasket over hvor fri en kvinne kan være i Norge”.

- Tapsopplevelser preger tilværelsen

”Ingen flykter fra et godt liv, ingen flykter fra å ha det godt.”

” Min drøm var aldri å bo i Norge”.

Å telle med i fortellingen om eget liv...

- *”Jeg glemmer fort hva jeg har sett på TV, men fortida mi glemmer jeg ikke” (sitat fra intervjuperson).*
- Er en ikke opptatt av hva en person har vært før, vil det være vanskelig å forstå hans eller hennes situasjon senere i livet.
- Våre liv er reiser gjennom tiden, og på ethvert punkt i livsløpet er vi en krysning av fortidens erfaringer, nåtidens opplevelser og fremtidens forventninger.

(Jfr. Thorsen, Kirsten, 2004:30)

Utfordringer for praksis...

- *” I vår jobb er det ofte ikke tid og rom til den gode og normale samtalen. Vår jobb er gjort etter at vi har snakket om ”saken”, og det gjelder ofte økonomi. Det er lett å glemme alle de andre tingene som betyr noe”.*

Hvordan kan vi tenke om dette?

- Bruker – borger: delta og påvirke
- Arbeid: mer enn lønnet virksomhet
- Å skape mening
- Anerkjennelse
- Takknemlighet: styrke og svøpe?
- Fortid og framtid
- Individuell plan?

Utfordringer for praksis...

- *”Trenger disse kvinnene og mennene sosialarbeidere på den måten vi vanligvis møter dem? Kanskje det er andre kompetanser, en annen rolle som er nødvendig?”*